

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (kuues koda)

29. juuli 2024*

Eelotsusetaotlus – Ühine põllumajanduspoliitika – Määrus (EL) 2016/1012 –
Tõupuhtad aretusloomad – Aretusühingu tunnustamise menetlus –
Aretusprogrammi heakskiitmise menetlus – Võimalus keelduda sama tõu ja sama territooriumi
osas teise aretusprogrammi heakskiitmisest, kui heakskiitmine võib kahjustada juba olemasolevat
aretusprogrammi – Tõupuhaste loomade kasvatajate õigus valida olemasolevate eri
aretusprogrammide vahel

Kohtuasjas C-286/23,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Curtea de Apel Braşovi (Braşovi apellatsioonikohus, Rumeenia) 10. aprilli 2023. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 3. mail 2023, menetluses

Asociația Crescătorilor de Vaci „Bălțată Românească“ Tip Simmental

versus

Genetica din Transilvania Cooperativă Agricolă,

Agenția Națională pentru Zootehnie „Prof. dr. G. K. Constantinescu“,

EUROOPA KOHUS (kuues koda),

koosseisus: koja president T. von Danwitz, kohtunikud P. G. Xuereb (ettekandja) ja A. Kumin,

kohtujurist: J. Richard de la Tour,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Asociația Crescătorilor de Vaci „Bălțată Românească“ Tip Simmental, esindaja: *avocată* N.-G. Comșa-Fulga,
- Genetica din Transilvania Cooperativă Agricolă, esindajad: *avocați* A.-A. Arseni, D. Dobrev ja L. Dobrinescu,

* Kohtumenetluse keel: rumeenia.

- Rumeenia valitsus, esindajad: E. Gane ja L. Ghiță,
- Euroopa Komisjon, esindajad: L. Radu Bouyon, B. Rechenen ja F. Thiran,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

kohtuotsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2016. aasta määruse (EL) 2016/1012 tõupuhaste aretusloomade, ristandaretussigade ja nende aretusmaterjali aretuse, turustamise ning nende liitu sissetoomise suhtes kehtivate zootehniliste ja genealoogiliste tingimuste kohta, millega muudetakse määrust (EL) nr 652/2014, nõukogu direktiive 89/608/EMÜ ja 90/425/EMÜ ning tunnistatakse kehtetuks teatavad õigusaktid tõuaretuse valdkonnas (tõuaretuse määrus) (ELT 2016, L 171, lk 66), artikli 4 lõike 3 punkti b, artikleid 8, 10 ja 13, I lisa 1. osa A jao punkti 4 ning I lisa 1. osa B jao punkti 2 alapunkti a selle määruse põhjendusi 21 ja 24 arvestades.
- 2 Taotlus on esitatud kohtuvaidluses ühelt poolt Asociația Crescătorilor de Vacii „Bălțată Românească” Tip Simmentali (Simmentali tüüpi veiste „Bălțată Românească” kasvatajate ühendus, Rumeenia) (edaspidi „ühendus BR”) ning teiselt poolt Agenția Națională pentru Zootehnie „Prof. dr. G. K. Constantinescu” (riiklik loomakasvatusamet „Prof. dr. G. K. Constantinescu”, Rumeenia) (edaspidi „loomakasvatusamet”) ja Genetica din Transilvania Cooperativă Agricolă (põllumajandusühistu „Transilvaania Geneetika”, Rumeenia) (edaspidi „GT”) vahel seoses viimasena nimetatud ühistu kui aretusühingu tunnustamisega veisetõu „Bălțată Românească” aretusprogrammi täitmisel.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Määruse 2016/1012 põhjendustes 1, 20, 21, 24, 31, 32 ja 34 on märgitud:
  - „(1) Veiste, sigade, lammaste, kitsede ja hobuslaste aretus on [Euroopa L]iidu põllumajanduses majanduslikust ja sotsiaalsest seisukohast strateegiliselt tähtsal kohal ja annab panuse liidu kultuuripärandisse. Selline põllumajandustegevus, mis aitab kaasa liidu toiduga kindlustatusele, on põllumajanduses tegutsevatele inimestele sissetulekuallikas. Kõnealuste loomaliikide aretusele tuleb enim kasuks, kui selles kasutada registreeritud geneetilise väärtusega tõupuhtaid aretusloomi või ristandaretussigu.
  - [...]
  - (20) Tõupuhaste aretusloomade aretusprogrammide üldeesmärk on parandada jätkusuutlikult aretusloomade jõudlust ja muu kui jõudlusega seotud näitajaid või säilitada tõugu. Aretusprogrammid peaksid hõlmama piisaval arvul tõupuhtaid aretusloomi, keda aretajad peavad selleks, et aretuse ja valiku abil edendada ja arendada neis loomades soovitavaid

tunnuseid või tagada tõu säilimist kooskõlas osalevate aretajate poolt ühiselt kokku lepitud eesmärkidega. [...] Aretusprogrammis osalevad aretusloomad (tõupuhtad või ristandid) kantakse tõuraamatusse või aretusregistrisse koos teabega nende eellaste kohta ning nad läbivad sõltuvalt aretusprogrammis seatud aretuseesmärkidest kas jõudluskontrolli või mis tahes muu hindamise, mille puhul registreeritakse andmed näitajate kohta seoses aretusprogrammi eesmärkidega. [...]

- (21) Kindlaksmääratud kriteeriumidele vastava aretusühingu või aretusettevõtte õigus tunnustusele peaks olema loomade aretust ja siseturgu käsitleva liidu õiguse aluspõhimõte. Pädev asutus ei tohiks põhjendada juba tunnustatud aretusühingu majandustegevuse kaitsmisega mõne teise sama tõuga tegeleva aretusühingu tunnustamisest keeldumist ega siseturu põhimõtete rikkumist. Sama põhimõte kehtib ka mõne teise aretusprogrammi või sellise aretusprogrammi geograafilise ulatuse laiendamise heakskiitmise puhul, mida täidetakse sama tõu või sama tõugu aretusloomade puhul, keda saab aretusprogrammi kaasata sama tõu aretusprogrammi juba täitva aretusühingu aretuspopulatsioonist. Kui ühes liikmesriigis üks või mitu tunnustatud aretusühingut juba täidavad teatava tõu jaoks heakskiidetud aretusprogrammi, peaks selle liikmesriigi pädeval asutusel siiski olema teatavatel konkreetsetel juhtudel õigus jätta sama tõu teine aretusprogramm heakskiitmata, isegi kui see aretusprogramm vastab kõigile heakskiitmise tingimustele. Üheks heakskiitmata jätmise põhjuseks võiks olla see, et mõne teise sama tõu aretusprogrammi heakskiitmine kahjustaks asjaomases liikmesriigis selle tõu või selle tõu geneetilise mitmekesisuse säilitamist. Tõu säilitamist võib eelkõige kahjustada aretuspopulatsiooni killustatus, mis võib põhjustada suuremat sugulusaretust, täheldatud geneetiliste defektide sagedasemat esinemist, valikupotentsiaali kadu või aretajate piiratumat juurdepääsu tõupuhastele aretusloomadele või nende aretusmaterjalile. Lisaks võiks keeldumist põhjendada ebakõladega kindlaksmääratud tõutunnustes või aretusprogrammide peamistes eesmärkides. Pädeval asutusel peaks olema õigus aretusprogrammi eesmärgist, nimelt tõu säilitamine või tõu parandamine, sõltumatult teine sama tõu aretusprogramm keelata, kui kahe aretusprogrammi eesmärkide või neis aretusprogrammides kindlaksmääratud tõutunnuste põhinäitajate erinevuste tõttu kahaneks tõhusus nende eesmärkidega või nimetatud näitajate või muude seonduvate näitajatega taotletavate geneetiliste edusammude seisukohast või kui loomade vahetamise tõttu kahe aretuspopulatsiooni vahel tekiks oht, et olemuslikud näitajad valitakse või aretatakse esialgsest aretuspopulatsioonist välja. Pädeval asutusel peaks samuti olema õigus juhul, kui tegemist on ohustatud tõu või kohaliku põlistõuga, mida liidu piires tavapärastelt ei leidu, teise sama tõu aretusprogrammi heakskiitmisest keelduda põhjusel, et selline aretusprogramm takistaks olemasoleva aretusprogrammi tõhusat täitmist, eelkõige geneoloogilise ja zootehnilise teabe puuduliku koordineerimise või vahetuse tõttu, mille tagajärjel selle tõu kohta kogutud andmete ühise hindamise positiivsed aspektid langeksid ära. Kui pädev asutus keeldub aretusprogrammi kinnitamisest, peaks ta taotluse esitajale alati keeldumist põhjendama ning andma neile õiguse kinnitamisest keeldumine vaidlustada.

[...]

- (24) Aretusega tegelevate isikute ühinguid, tõuaretusega tegelevaid organisatsioone, mille hulka kuuluvad ka eraettevõtjad, või avalik-õiguslikke asutusi peaks saama tunnustada aretusühinguna, kui nende aretajad osalevad aretusprogrammides ning kui nendes on aretajatele tagatud vaba valik tõupuhaste aretusloomade valikul ja aretusel, õiguse kanda selliste loomade järeltulijad tõuraamatusse ning võimaluse niisuguseid loomi omada.

[...]

- (31) Tuleks hõlbustada piiriülest koostööd seda soovivate aretusühingute ja aretusettevõtete vahel, kindlustades samas ettevõtlusvabaduse ning eemaldades tõkkesid aretusloomade ja aretusmaterjali vabalt liikumiselt.
- (32) Kuna pädeval asutusel tuleb võib-olla heaks kiita mitu aretusprogrammi, mida täidab tema poolt tunnustatud aretusühing või aretusettevõtte, ja kuna pädeval asutusel tuleb võib-olla heaks kiita sellise aretusprogrammi laiendamine oma territooriumile, mida täidab teises liikmesriigis tunnustatud aretusühing või aretusettevõtte, tuleks kehtestada eraldi menetlus aretusühingu või aretusettevõtte tunnustamiseks ja selle aretusprogrammide heakskiitmiseks. Pädevale asutusele tuleks aga aretusühingu või aretusettevõtte tunnustamise taotluse hindamise tarvis ühtlasi esitada taotlus vähemalt ühe aretusprogrammi heakskiitmiseks.

[...]

- (34) On vaja selgitada aretajate ning aretusühingute vahelisi suhteid, eelkõige selleks, et tagada nende õigus osaleda aretusprogrammis selles geograafilises piirkonnas, milleks see on heaks kiidetud, ning liikmesuse ettenägemise korral tagada aretajate õigus saada liikmeks. Aretusühingud peaksid sätestama reeglid, et lahendada aretusprogrammides osalevate aretajate vahelisi vaidlusi ning tagada aretajate võrdne kohtlemine. Nad peaksid samuti sätestama enda ning oma aretusprogrammides osalevate aretajate õigused ja kohustused.“

4 Määruse artikli 1 „Reguleerimisese ja kohaldamisala“ lõike 1 punktis b on sätestatud:

„Käesolevas määruses sätestatakse

[...]

- b) aretusühingute ja aretusettevõtete tunnustamist ja nende aretusprogrammide heakskiitmist käsitlevad normid“.

5 Määruse artikli 2 „Mõisted“ punktides 5, 8, 9 12 ja 26 on ette nähtud:

„Käesoleva määruse kohaldamisel kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

- 5) „aretusühing“ – aretajate ühing või organisatsioon või avaliku sektori asutus, välja arvatud pädev asutus, mida liikmesriigi pädev asutus tunnustab kooskõlas artikli 4 lõikega 3 selleks, et täita aretusühingu poolt peetava või tema poolt loodud tõuraamatusse kantud tõupuhaste aretusloomade aretusprogrammi;

[...]

- 8) „pädev asutus“ – liikmesriigi asutus, mis on käesoleva määruse kohaselt pädev täitma järgmisi ülesandeid:
- a) aretusühingute ja aretusettevõtete tunnustamine ja nende aretusprogrammide heakskiitmine;

[...]

9) „tõupuhast aretusloom” – tõuraamatu põhiosasse kantud või sinna kandmiseks sobiv loom;

[...]

12) „tõuraamat” –

a) andmik või andmekogu, mida peab aretusühing ning mis sisaldab põhiosa ja aretusühingu otsusel üht või mitut lisa sama liigi loomade jaoks, kes ei vasta põhiosasse kandmise tingimustele;

[...]

26) „aretusprogramm” – süstemaatiliste tegevuste (sealhulgas aretusloomade ja aretusmaterjali registreerimine, valimine, aretus ja vahetamine) kogum, mida kavandatakse ja rakendatakse selleks, et säilitada või parandada soovitud fenotüübi ja/või genotüübi tunnuseid sihtrühmaks olevas aretuspopulatsioonis.“

6 Sama määruse II peatükk „Aretusühingute ja aretusettevõtete tunnustamine liikmesriikides ja aretusprogrammide heakskiitmine“ sisaldab artikleid 4–12.

7 Määruse 2016/1012 artikkel 4 „Aretusühingute ja aretusettevõtete tunnustamine“ on sõnastatud järgmiselt:

„1. Tõupuhaste aretusloomade osas võivad aretajate ühingud, organisatsioonid ja avaliku sektori asutused taotleda pädevalt asutuselt enda tunnustamist aretusühinguna.

[...]

3. Pädev asutus hindab lõikes 1 osutatud taotlusi. Ta tunnustab aretusühinguna iga lõike 1 esimeses lõigus osutatud taotlejat ja aretusettevõttena iga lõike 1 teises lõigus osutatud taotlejat, kes vastab järgmistele nõuetele:

a) tema peakontor asub sama liikmesriigi territooriumil, kus asub pädev asutus;

b) ta tõendab taotluses, et vastab I lisa 1. osas esitatud nõuetele seoses oma aretusprogrammiga, mille heakskiitmist ta kavatseb taotleda artikli 8 lõike 3 [...] kohaselt;

c) tema taotlus sisaldab iga kavandatud aretusprogrammi puhul aretusprogrammi kavandit, mis sisaldab I lisa 2. osas ette nähtud teavet [...];

d) esitades käesoleva artikli lõikes 1 osutatud taotluse, esitab ta ka taotluse vähemalt ühe kavandatud aretusprogrammi heakskiitmiseks vastavalt artikli 8 lõikele 2“.

8 Määruse artiklis 8 „Aretusprogrammide heakskiitmine, mida täidavad aretusühingud või aretusettevõtted“ on sätestatud:

„1. Aretusühing või aretusettevõtte esitab taotluse oma aretusprogrammi heakskiitmiseks pädevale asutusele, kes on seda aretusühingut või aretusettevõtet tunnustanud artikli 4 lõike 3 kohaselt.

[...]

3. Lõikes 1 osutatud pädev asutus hindab aretusprogrammi ja kiidab selle heaks järgmistel tingimustel:

a) aretusprogrammil on üks või mitu järgmist eesmärki:

i) tõupuhaste aretusloomade puhul

– tõu parandamine,

– tõu säilitamine,

– [...]

[...]

b) aretusprogrammis kirjeldatakse üksikasjalikult valiku- ja aretuseesmärke;

c) aretusprogramm vastab I lisa 2. osas sätestatud nõuetele [...].

[...]

5. Kui vähemalt 24-kuulise ajavahemiku jooksul ei osale lõike 3 kohaselt heaks kiidetud aretusprogrammis ükski aretaja, kelle majapidamine, kus ta oma aretusloomi peab, asub aretusprogrammi geograafilises piirkonnas, võib lõikes 1 osutatud pädev asutus nõuda, et asjaomane aretusühing või aretusettevõtte kohandaks oma aretusprogrammi geograafilist piirkonda nii, et see ei hõlmaks seda konkreetset geograafilist piirkonda.“

9 Nimetatud määruse artiklis 10 „Aretusprogrammi heakskiitmisega seotud erandid artikli 8 lõikest 3“ on sätestatud:

„1. Erandina artikli 8 lõikest 3 võib pädev asutus, kes on aretusühingu tunnustanud kooskõlas artikli 4 lõikega 3, keelduda heakskiitmast aretusühingu aretusprogrammi, mis vastab I lisa 2. osas sätestatud nõuetele [...], põhjusel, et asjaomane aretusprogramm võib kahjustada sama tõu aretusprogrammi, mida täidab muu aretusühing ja mis on selles liikmesriigis juba heaks kiidetud vähemalt ühes järgmistest punktides:

a) tõutunnuste põhinäitajad või aretusprogrammi peaeesmärgid;

b) tõu või tõusisese geneetilise mitmekesisuse säilitamine või

c) aretusprogrammi tõhus rakendamine, kui aretusprogrammi eesmärk on tõu säilitamine:

i) ohustatud tõu korral või

ii) kohaliku põlistõu korral, mida liidus ühes või enamas piirkonnas tavaliselt ei leidu.

2. Lõike 1 kohaldamiseks võtab pädev asutus nõuetekohaselt arvesse järgmist:

a) asjaomases liikmesriigis kõnealuse tõu jaoks juba heaks kiidetud aretusprogrammide arv;

b) nende aretusprogrammidega hõlmatud aretuspopulatsioonide suurus;

c) võimalik geneetiline panus sama tõu aretusprogrammidest, mida täidavad muud aretusühingud muudes liikmesriikides või aretusasutused kolmandates riikides.“

10 Sama määruse artiklis 13 „Artikli 8 lõike 3 [...] kohaselt heaks kiidetud aretusprogrammis osalevate aretajate õigused“ on sätestatud:

„1. Aretajal on õigus osaleda artikli 8 lõike 3 [...] kohaselt heaks kiidetud aretusprogrammis, tingimusel et

a) tema aretusloomi peetakse majapidamises, mis asub kõnealuse aretusprogrammi geograafilises piirkonnas;

b) tema aretusloomad kuuluvad tõupuhaste aretusloomade puhul tõugu [...], mis on hõlmatud kõnealuse aretusprogrammiga.

2. Artikli 8 lõike 3 [...] kohaselt heaks kiidetud aretusprogrammis osaleval aretajal on järgmised õigused:

a) tema tõupuhtad aretusloomad kantakse sellise tõuraamatu põhiosasse, mille aretusühing on asjaomase tõu jaoks loonud kooskõlas artiklitega 18 ja 20;

[...]

3. Lisaks lõigetes 1 ja 2 sätestatud õigustele ning juhul, kui aretaja peab aretusühingu või aretusettevõtte põhikirja kohaselt olema selle liige, on lõikes 1 osutatud aretajal ka õigus

a) saada selle aretusühingu või aretusettevõtte liikmeks;

b) osaleda aretusprogrammi määratlemisel ja väljatöötamisel kooskõlas I lisa 1. osa punkti B alapunkti 1 alapunktis b osutatud põhikirjaga.“

11 Määruse 2016/1012 artikli 18 lõikes 2 on sätestatud:

„Aretusühingud ei tohi keelduda kandmast oma tõuraamatu põhiosasse tõupuhast aretuslooma sel põhjusel, et ta on juba kantud sama tõu [...] tõuraamatusse[...].“

12 Määruse I lisa „II peatükis osutatud aretusühingute ja aretusettevõtete tunnustamine ja aretusprogrammide heakskiitmine“ koosneb kolmest osast.

13 Selle lisa 1. osas „Artikli 4 lõike 3 punktis b osutatud aretusühingute ja aretusettevõtete tunnustamise nõuded“ on ette nähtud:

„A. Aretajate ühing, aretusorganisatsioon, suletud tootmissüsteemis tegutsev eraettevõtja või avaliku sektori asutus peab

[...]

4. omama iga aretusprogrammi jaoks piisavat hulka aretusloomi selle aretusprogrammi geograafilises piirkonnas;

[...]

B. Lisaks punktis A osutatud nõuetele,

1. peab aretajate ühing, aretusorganisatsioon või avaliku sektori asutus tegema järgmist:
    - a) tagama piisava arvu aretajate osalemise kõigis oma aretusprogrammides;
    - b) olema võtnud vastu oma põhikirja:
      - i) et lahendada aretusprogrammis osalevate aretajatega tekkivaid vaidlusi;
      - ii) et tagada aretusprogrammis osalevate aretajate võrdne kohtlemine;
      - iii) milles sätestatakse aretusprogrammis osalevate aretajate ning aretusühingu või aretusettevõtte õigused ja kohustused;
      - iv) milles sätestatakse aretajatest liikmete õigused ja kohustused tõuaretajate liikmesuse korral;
  2. ei takista miski punktis 1 alapunktis b osutatud põhikirjas aretusprogrammis osalevatel aretajatel:
    - a) vabalt valida aretusloomi ja nende valikuvabadust aretusloomade aretuses;
- [...]“.

14 Nimetatud lisa 2. osas „Aretusühingute ja aretusettevõtete artikli 8 lõikes 3 [...] osutatud aretusprogrammide heakskiitmise nõuded“ on ette nähtud:

„1. Artikli 8 lõikes 3 [...] osutatud aretusprogramm peab sisaldama järgmist:

- a) teave programmi eesmärgi kohta, milleks on tõu säilitamine, tõu, liini või ristandi parandamine, uue tõu, liini või ristandi loomine, tõu taastamine või nende kombinatsioon;

[...]

2. Aretusprogrammi kuulub piisav hulk aretusloomi ja piisav arv aretajaid geograafilises piirkonnas, kus seda aretusprogrammi täidetakse või soovitakse täita.“

Rumeenia õigus

15 16. jaanuari 2019. aasta loomakasvatuseaduse nr 32/2019 (Legea zootehniei nr. 32/2019; *Monitorul Oficial al României*, I osa, nr 53, 21.1.2019) (põhikohtuasja asjaolude asetleidmise ajal kehtinud redaktsioonis) artiklis 7 on ette nähtud:

„Põllumajandus- ja maaelu arengu ministeerium tunnustab pädeva riikliku loomakasvatuse kaudu aretusühinguid/aretusettevõtjaid ning aretajate organisatsioone/aretajate ühendusi kui poliitika, strateegiate, aretusprogrammide ja tootepoliitika väljatöötamise partnereid.“

16 Seaduse artikkel 21 on sõnastatud järgmiselt:

„Loomade seleksioon ja aretamine toimuvad kooskõlas liidu ja riigisiseste õigusaktidega.“

17 Seaduse artiklis 24 on sätestatud:

„1. Aretusühinguid ja aretusettevõtjaid ning aretusprogramme tunnustab pädev riiklik loomakasvatuse vastavalt liidu õigusaktidele.“

2. Pädev riiklik loomakasvatusasutus hindab aretusühingu/aretusettevõtja esitatud aretusprogrammi ja kiidab selle heaks üksnes juhul, kui:

a) aretusprogrammil on üks või mitu järgmist eesmärki:

1. tõu, liini või ristandi parandamine,
2. tõu/liini säilitamine;

[...]

3. Pädev riiklik loomakasvatusasutus, kes on aretusühingut tunnustanud, võib aretusprogrammi heakskiitmisest keelduda põhjusel, et kõnealune aretusprogramm seaks ohtu mõne teise sama tõu puhul juba heakskiidetud aretusprogrammi vähemalt ühe järgmise aspekti puhul:

a) tõutunnuste põhinäitajad või aretusprogrammi peaeesmärgid;

b) tõu või tõusisese geneetilise mitmekesisuse säilitamine või

c) ohustatud tõu või kohaliku põlistõu korral, mis ei ole üldiselt levinud.

4. Lõike 3 kohaldamisel võtab pädev riiklik loomakasvatusasutus nõuetekohaselt arvesse järgmisi kriteeriume:

a) asjaomase tõu jaoks juba heaks kiidetud aretusprogrammide arv;

b) nende aretusprogrammidega hõlmatud aretuspopulatsioonide suurus.“

18 Valitsuse otsuse nr 1188/2014 riikliku loomakasvatusameti „Prof. dr. G. K. Constantinescu“ korralduse ja toimimise kohta (Hotărârea Guvernului nr. 1188/2014 privind organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Zootehnie „Prof. dr. G. K. Constantinescu“) (*Monitorul Oficial al României*, I osa, nr 21, 12.1.2015) (põhikohtuasja asjaolude asetleidmise ajal kehtinud redaktsioonis) artikli 1 lõikes 1 oli ette nähtud:

„[Loomakasvatusamet], mis on asutatud [15. oktoobri 2014. aasta seaduse nr 139/2014 põllumajandus- ja maaelu arengu ministriumini ning teatavate sellega seotud struktuuride ümberkorraldusmeetmete kohta (Legea nr. 139/2014 privind unle mäsuri pentru reorganizarea Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, precum și a unor structuri aflate în subordinea acestuia) (*Monitorul Oficial al României*, I osa, nr 758, 20.10.2014)] (hiljem muudetud) artikli 8 alusel, on juriidilise isiku staatust omav keskvalitsuse eriorgan, mida rahastatakse täielikult riigieelarvest ning mis allub põllumajandus- ja maaelu arengu ministriumile.“

19 Valitsuse otsuse artikli 5 punktides a ja i oli sätestatud:

„Vastavalt oma tegevusvaldkonnale ja seaduses sätestatud tingimustel [loomakasvatusamet]:

a) tunnustab aretusühinguid ja aretusettevõtjaid, et täita tõuraamatusse või -raamatutesse kantud tõupuhaste aretusloomade aretusprogrammi või tema hallatava(te)sse või koostatud tõuregistri(te)sse kantud ristandaretussigade aretusprogrammi;

[...]

- i) kiidab heaks aretusprogrammid, mida täidavad tunnustatud aretusühingute ja aretusettevõtjate aretajad“.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 20 Loomakasvatusamet tunnustas 24. novembri 2020. aasta otsusega vastavalt määruse 2016/1012 artikli 4 lõikele 3 GTd kui aretusühingut, kes täidab veisetõu „Bălțată Românească” tõupuhaste aretusloomade aretusprogrammi (edaspidi „GT aretusprogramm“). Nimetatud amet kiitis 2. detsembri 2020. aasta otsusega (koos 24. novembri 2020. aasta otsusega edaspidi „vaidlusalused otsused“) selle programmi heaks.
- 21 Ühendus BR kui loomakasvatusameti tunnustatud aretusühing, kelle sama veisetõu „Bălțată Românească” 2011. aastal heaks kiidetud aretusprogramm oli veel käimas, esitas vaidlusaluste otsuste peale kaebuse Curtea de Apel Brașovile (Brașovi apellatsioonikohus, Rumeenia), kes on eelotsusetaotluse esitanud kohus.
- 22 Nimetatud ühendus väitis oma kaebuse põhjenduseks sisuliselt, et GT aretusprogramm, mis puudutas sama tõu aretusloomi samas geograafilises piirkonnas, st Rumeenia territooriumil, ja millel on tema enda aretusprogrammiga võrreldes sama eesmärk – asjaomase tõu parandamine –, võib viimati nimetatud programmi kahjustada, sest selle programmi heakskiitmine tõi kaasa märkimisväärse arvu loomakasvatavate lahkumise nimetatud ühenduse aretusprogrammist ja põhjustas suurt rahalist kahju.
- 23 Eelotsusetaotluse esitanud kohus täpsustab kõigepealt, et käesoleval juhul nähtub loomakasvatusameti ühe talituse koostatud eksperdiarvamusest, et „[GT] aretusprogramm kahjustab [ühenduse BR] aretusprogrammi, sest selektsiooniga hõlmatud populatsioon on killustunud ning mida väiksem see on, seda suuremat sugulusaretust see põhjustab, mis omakorda vähendab geneetilist arengut; et need kaks programmi ei ole identsed, et neid täidetakse suures osas samas geograafilises piirkonnas Rumeenias ja et esineb kattuvusi, kuid et ühe ja sama tõu puhul on ühe aretusprogrammi olemasolu tõhusam kui mitme sellise programmi koosseksisteerimine“.
- 24 Selles on samuti märgitud, et ühendus BR esitas taotluse peatada vaidlusaluste otsuste täitmine kõnealuse kohtu haldus- ja maksuasjade kojale ning et see taotlus jäeti 4. juuni 2021. aasta otsusega rahuldamata põhjendusel, et vastupidi nimetatud ühenduse väidetele ühelt poolt ei toimu aretusühingu tunnustamise menetlus ja selle ühingu aretusprogrammi(de) heakskiitmise menetlused samal ajal, kuivõrd teine menetlus tuleb vastavalt määruse 2016/1012 artikli 8 lõikele 1 läbi viia pärast esimest, ning teiselt poolt vastas GT aretusprogramm selle määruse I lisa 1. osa A jao punktis 4 ette nähtud nõudele, mis puudutab piisavalt suure arvu aretusloomade olemasolu selle programmiga hõlmatud geograafilises piirkonnas, mida käesoleval juhul tõendab asjaolu, et GT oli edastanud loomakasvatusametile nimekirja loomadest, kelle osalemist tema aretusprogrammis olid asjaomased loomakasvatavad taotlenud. Eelotsusetaotlusest nähtub samuti, et Înalta Curtea de Casație și Justiție (Rumeenia kassatsioonikohus) jättis GT esitatud kassatsioonkaebuse selle lahendi peale 5. aprilli 2022. aasta kohtuotsusega rahuldamata.

- 25 Eelotsusetaotluse esitanud kohus toob aga välja, et põhikohtuasjaga analoogses kohtuasjas võttis selle kohtu haldus- ja maksuasjade koda vastupidise seisukoha, kui ta rahuldab taotlused, millega sama ühendus vaidlustas ühe teise veisekasvatavate ühenduse kui aretusühingu tunnustamise ning selle ühenduse aretusprogrammi heakskiitmise. Kassatsioonimenetlus selles asjas on Înalta Curte de Casație și Justiție (kassatsioonikohus) praegu pooleli.
- 26 Eeltoodud asjaolusid arvestades palub eelotsusetaotluse esitanud kohus esiteks selgitada, millised on aretusühingute tunnustamise tingimused. Ta soovib eelkõige teada, kas määruse 2016/1012 artikli 4 lõike 3 punkti b tuleb määruse põhjendust 21 ja I lisa 1. osa A jao punkti 4 arvestades tõlgendada nii, et teatavat üksust saab aretusühinguna tunnustada siis, kui ta tunnustuse taotlemise ajal üksnes juhindub selliste loomakasvatavate taotluste või võetud kohustuste allkirjastamisega enda aretusprogrammi kaasamise projektist, kes juba osalevad teatavas heakskiidetud aretusprogrammis, mida täidab muu aretusühing, või nii, et heakskiidu võib saada ainult siis, kui need loomakasvatavad on tunnustusetaotluse esitamise kuupäeva seisuga tegelikult osa tunnustamist taotleva üksuse „portfelligist“.
- 27 Teiseks on eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekkinud küsimus aretusprogrammide heakskiitmist reguleerivate tingimuste kohta. Tuginedes määruse 2016/1012 artikli 13 sätetele ning arvestades selle määruse põhjendust 24 ja I lisa 1. osa B jao punkti 2 alapunkti a, soovib ta sellega seoses esimesena teada, kas tõupuhaste loomade kasvatavad võivad vabalt otsustada juba heakskiidetud aretusprogrammist lahkuda, et osaleda heakskiitmisel olevas muus aretusprogrammis. Juhul kui see vabadus on olemas, tuleb kindlaks teha, mil määral võib seda piirata vajadus mitte kahjustada juba käimasolevat aretusprogrammi, mis on ette nähtud määruse 2016/1012 artikli 10 lõikes 1, arvestades selle määruse põhjendust 21.
- 28 Teisena soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kuidas tõlgendada artikli 10 lõikes 1 sisalduvat väljendit „võib [...] keelduda“. Ta küsib eelkõige, kas see väljend tähendab, et pädeval riiklikul asutusel on aretusprogrammide heakskiitmisel teatav kaalutusruum, või peab ta keelduma uue aretusprogrammi heakskiitmisest, kui see võib kahjustada juba olemasolevat programmi.
- 29 Kolmanda ja viimasena soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas sama tõu ja sama geograafilise piirkonna jaoks võivad samal ajal olla olemas mitu aretusprogrammi, millel on sarnased eesmärgid, mis on seotud asjaomase tõu parandamisega.
- 30 Neil asjaoludel otsustas Curtea de Apel Brașov (Brașovi apellatsioonikohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas määruse [2016/1012] artikli 4 lõike 3 punkti b tuleb koostoimes selle määruse I lisa 1. osa A jao punktiga 4 ja selle määruse [põhjendusega] 24 tõlgendada nii, et teatavat üksust võib aretusühinguna tunnustada ka siis, kui tal on kavas ainult meelitada taotluste allkirjastamise või vastavate kohustustega ligi aretajaid, kes on juba registreeritud teises, muu üksuse heakskiidetud aretusprogrammis, või on tarvis, et tunnustamistetaotluse esitamise kuupäeva seisuga kuuluksid need aretajad tõesti selle üksuse portfelli, kes tunnustamist taotleb?

2. Kas määruse 2016/1012 artiklit 13 ning I lisa 1. osa B jao punkti 2 alapunkti a tuleb koostoimes selle määruse põhjendusega 24 tõlgendada nii, et aretajad võivad vabalt valida töu parandamiseks mõeldud aretusprogrammide vahel, milles oma puhtatõulised aretusloomad registreerida, ning kas jaatava vastuse korral võib niisugune vabadus olla piiratud vajadusega mitte kahjustada või ohustada aretusprogrammi, milles need aretajad juba osalevad, seeläbi, et nad lähevad üle või lubavad üle minna teise heakskiitmisel olevasse aretusprogrammi?
3. Kas määruse 2016/1012 artikli 10 lõiget 1 tuleb koostoimes selle määruse põhjendusega 21 tõlgendada nii, et kui esineb üks artikli 10 lõike 1 punktides a–c nimetatud juhtumitest, on pädev asutus, kes on aretusühingu tunnustanud, kohustatud keelduma heaks kiitmast aretusprogrammi, mis võib kahjustada teist programmi seoses [selles artiklis] märgitud aspektidega, või on väljendil „võib [...] keelduda“ tähendus, mis annab sellele asutusele seejuures kaalutlusruumi?
4. Kas määruse 2016/1012 artikleid 8 ja 10 tuleb koostoimes selle määruse põhjendusega 21 tõlgendada nii, et kui liikmesriigis täidetakse juba aretusprogrammi, mille peamine eesmärk on töu parandamine, on samas riigis (sama geograafilise territooriumi osas) lubatud sama töu jaoks heaks kiita teine aretusprogramm, mille peamine eesmärk on samuti töu parandamine ning millesse võib kaasata juba täidetava aretusprogrammi aretusloomi?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

- 31 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas määruse 2016/1012 artikli 4 lõike 3 punkti b koostoimes selle määruse I lisa 1. osaga ja määruse põhjendust 24 arvestades tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus see, kui aretusühinguna tunnustatakse taotlejat, kes selleks, et tõendada, et tal on piisavalt suur aretusloomade arv ja piisavalt suur loomakasvatajate arv, tugineb osalemiskohustustele, mille on allkirjastanud juba mõne teise tunnustatud aretusühingu aretusprogrammi kantud loomakasvatajad.

Vastuvõetavus

- 32 Rumeenia valitsus väidab esimese võimalusena, et esimene küsimus on vastuvõetamatu sisuliselt põhjusel, et vastus sellele küsimusele ei ole põhikohtuasja lahendamiseks vajalik. Selle valitsuse sõnul peab eelotsusetaotluse esitanud kohus üksnes kontrollima faktilisi asjaolusid ja lisaks on tal asjakohane teave, et hinnata, kas täidetud on määruses 2016/1012 kehtestatud nõuded loomakasvatajate ja loomade arvu kohta, mis on aretusühingu tunnustamiseks nõutavad. Lisaks leiab valitsus, et see küsimus on seoses kolmanda ja neljanda eelotsuse küsimusega üleliigne.
- 33 Selles osas väärrib meeldetuletamist, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on ELTL artikliga 267 kehtestatud Euroopa Kohtu ja liikmesriikide koostöö raames üksnes asja menetleva ja selles tehtava kohtulahendi eest vastutava liikmesriigi kohtu ülesanne hinnata kohtuasja eripära arvesse võttes nii eelotsuse vajalikkust asjas otsuse tegemiseks kui ka Euroopa Kohtule esitatavate küsimuste asjakohasust. Järelikult on Euroopa Kohus juhul, kui esitatud küsimused puudutavad liidu õigusnormi tõlgendamist või kehtivust, üldjuhul kohustatud otsuse tegema (18. aprilli 2024. aasta kohtuotsus Girelli Alcool, C-509/22, EU:C:2024:341, punkt 32 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 34 Sellest järeldub, et eeldatakse, et liidu õigust puudutavad küsimused on asjakohased. Euroopa Kohus võib keelduda liikmesriigi kohtu esitatud eelotsuse küsimusele vastamast vaid siis, kui on ilmne, et küsimuses osutatud liidu õigusnormi tõlgendusel või kehtivuse kontrollimisel ei ole mingit seost põhikohtuasja asjaolude või esemega, kui probleem on hüpoteetiline või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke faktilisi või õiguslikke asjaolusid, et anda talle esitatud küsimustele tarvilik vastus (18. aprilli 2024. aasta kohtuotsus Girelli Alcool, C-509/22, EU:C:2024:341, punkt 33 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 35 Käesoleval juhul tuleb tõdeda, et esimene küsimus puudutab määruse 2016/1012 tõlgendamist ja selle eesmärk on selgitada aretusühingule tunnustuse andmiseks esitatavaid tõendamisnõudeid.
- 36 Sellega seoses näib taotletud liidu õiguse tõlgendusel olevat seos põhikohtuasja esemega, mis puudutab GT tunnustamist aretusühinguna selle määruse alusel. Esitatud küsimuse eesmärk on just nimelt selgitada nimetatud määruses sätestatud nõudeid. Lisaks ei nähtu Euroopa Kohtule esitatud toimikust, et probleem oleks hüpoteetiline. Peale selle sisaldab eelotsusetaotlus vajalikke faktilisi ja õiguslikke asjaolusid, et Euroopa Kohus saaks esitatud küsimusele vastata. Asjaolu, et see küsimus võib olla samas eelotsusetaotluses esitatud teiste küsimustega võrreldes üleliigne, ei mõjuta lõpuks selle vastuvõetavust. Neil asjaoludel ei saa käesoleva kohtuotsuse punktis 34 meelde tuletatud asjakohasuse eeldust kahtluse alla seada.
- 37 Seega on esimene küsimus vastuvõetav.

Sisulised küsimused

- 38 Seoses sellega tuleb meelde tuletada, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleb liidu õigusnormi tõlgendamisel arvesse võtta mitte ainult normi sõnastust, vaid ka selle konteksti ning vastava õigusaktiga taotletavaid eesmärke, mille osa õigusnorm on. Ka liidu õigusnormi kujunemislugu võib anda selle normi tõlgendamiseks asjakohast teavet (11. jaanuari 2024. aasta kohtuotsus Inditex, C-361/22, EU:C:2024:17, punkt 43 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 39 Määruse 2016/1012 artikli 4 lõike 3 teise lause kohaselt tunnustab pädev asutus aretusühinguna iga taotlejat, kes vastab selle sätte punktides a–d nimetatud nõuetele.
- 40 Nimetatud määruse artikli 4 lõike 3 punktis b on ette nähtud, et taotluses peab olema tõendatud, et taotleja vastab I lisa 1. osas esitatud nõuetele seoses oma aretusprogrammiga, mille heakskiitmist ta kavatseb taotleda.
- 41 Taotleja peab sama määruse I lisa 1. osa A jao punkti 4 kohaselt omama iga aretusprogrammi jaoks piisavat hulka aretusloomi selle aretusprogrammi geograafilises piirkonnas. Lisaks peab taotleja määruse 2016/1012 I lisa 1. osa B jao punkti 1 alapunkti a kohaselt tagama piisava arvu aretajate osalemise kõigis oma aretusprogrammides. Selles kontekstis tuleb meelde tuletada, et liikmesriigi kohtu ülesanne on kontrollida, kas need nõuded on igal konkreetsel juhul täidetud või mitte.
- 42 Määruse 2016/1012 artikli 4 lõike 3 sõnastusega ei ole seega vastuolus see, kui tõendid piisavalt suure hulga aretusloomade ja piisava arvu loomakasvatajate olemasolu kohta põhinevad osalemiskohustustel, mille on allkirjastanud loomakasvatajad, kes on juba registreeritud mõne muu tunnustatud aretusühingu aretusprogrammis ja kes ei ole taotlejast ühinguga seega ametlikult liitunud.

- 43 Mis puudutab selle sätte konteksti, siis tuleb märkida, et määruse 2016/1012 põhjenduse 24 kohaselt peab taotleja olema aretusühinguna tunnustatud üksnes siis, „kui [...] aretajad osalevad aretusprogrammides“. Kõnealuse määruse artikli 8 lõikest 5 tuleneb siiski, et pädeva riigisisese asutuse poolt heaks kiidetud aretusprogrammi on võimalik vähemalt 24 kuu jooksul läbi viia, ilma et ükski loom selles osaleks.
- 44 Lisaks nähtub ka nimetatud määruse põhjendusest 34, artikli 13 lõikest 3 ja I lisa 1. osa B jao punkti 1 alapunkti b alapunktist iv, et loomakasvatajate osalemine ei eelda tingimata nende liikmesust aretusühingus, mistõttu ei saa formaalne kuulumine niisugusesse aretusühingusse olla määrav selle hindamisel, kas selline ühing täidab nimetatud määruses ette nähtud tunnustamise tingimusi.
- 45 Lõpetuseks tuleb samuti tõdeda, et määruse 2016/1012 põhjendusest 32 nähtuvalt peab aretusühingu tunnustamine olema lahutatud tema aretusprogrammide heakskiitmisest.
- 46 Mis puudutab määrusega 2016/1012 taotletavaid eesmärgi, siis tuleb märkida, et selle põhjendust 1 arvestades on määruse eesmärk aidata kaasa muu hulgas veiste aretusele, kasutades tõupuhtaid aretusloomi. Lisaks tuleneb määruse põhjenduse 21 esimesest ja teisest lausest, et kindlaksmääratud kriteeriumidele vastava aretusühingu või aretusettevõtte õigus tunnustusele peaks olema loomade aretust ja siseturgu käsitleva liidu õiguse aluspõhimõte. Pädev asutus ei tohiks põhjendada juba tunnustatud aretusühingu majandustegevuse kaitsmisega mõne teise sama tõuga tegeleva aretusühingu tunnustamisest keeldumist ega siseturu põhimõtete rikkumist. Nimetatud määruse põhjendusest 31 nähtub samuti, et määruse eesmärk on tagada ettevõtlusvabadus ja eemaldada tõkked aretusloomade ja aretusmaterjali vabalt liikumiselt.
- 47 Seega eeldab veiste kasvatamise ja turustamise edendamise eesmärkide saavutamine ühendusesiseses kaubanduses seda, et eri liikmesriikides on olemas piisav arv aretusühinguid. Sellega seoses toetab määrus 2016/1012 uute aretusühingute tunnustamist (vt analoogia alusel 11. novembri 2004. aasta kohtuotsus Zuchtverband für Ponys, C-216/02, EU:C:2004:703, punktid 32 ja 33).
- 48 Seega, kui tunnustamistaotlus võidakas jätta rahuldamata üksnes põhjusel, et see põhineb osalemiskohustustel, mille on allkirjastanud loomakasvatajad, kes on juba registreeritud sama tõu aretusprogrammi raames mõnes teises juba tunnustatud aretusühingus, võib määruse 2016/1012 põhjendustes 1, 21 ja 31 osutatud eesmärkide saavutamine sattuda ohtu.
- 49 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et määruse 2016/1012 artikli 4 lõike 3 punkti b koostoimes selle määruse I lisa 1. osaga ning põhjendust 24 arvestades tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus see, kui aretusühinguna tunnustatakse taotlejat, kes selleks, et tõendada, et tal on piisavalt hulk aretusloomi ja piisavalt suur loomakasvatajate arv, tugineb osalemiskohustustele, mille on allkirjastanud juba mõne teise tunnustatud aretusühingu aretusprogrammi kantud loomakasvatajad.

Teine kuni neljas küsimus

- 50 Teise kuni neljanda küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas määruse 2016/1012 artiklit 10 koostoimes selle määruse artikliga 13 ja I lisa 1. osa B jao punkti 2 alapunktiga a ning nimetatud määruse põhjendusi 21 ja 24 arvestades tuleb tõlgendada esiteks nii, et kui liikmesriigis on käimas aretusprogramm, mille peamine eesmärk on teatava loomatõu parandamine, võib selle riigi pädev asutus heaks kiita muu

aretusühingu esitatud uue aretusprogrammi sama geograafilise piirkonna kohta, millel on varasema aretusprogrammiga sama eesmärk ja mille käigus on aretusloomad selekteeritud juba käimasoleva aretusprogrammi loomakasvataja aretusloomade hulgast, ning teiseks, kui see heakskiit võib kahjustada üht või mitut määruse 2016/1012 artikli 10 lõike 1 punktides a–c nimetatud elementi, on sellel asutusel kohustus, mitte õigus keelduda uue aretusprogrammi heakskiitmisest.

Vastuvõetavus

- 51 Rumeenia valitsus väidab, et teine küsimus ei ole vastuvõetav, sest vastus sellele küsimusele ei ole põhikohtuasja lahendamiseks vajalik, ning et lisaks on see küsimus kolmanda ja neljanda küsimusega võrreldes üleliigne.
- 52 Samadel põhjustel, mis on esitatud käesoleva kohtuotsuse punktis 36, ei saa teise küsimuse asjakohasuse eeldust kahtluse alla seada. See küsimus on seega vastuvõetav.

Sisulised küsimused

- 53 Esimesena tuleb märkida, et kuigi määruse 2016/1012 artikli 8 lõike 3 kohaselt kiidab pädev asutus talle esitatud aretusprogrammi heaks, kui on täidetud selle lõike punktides a–c loetletud tingimused, on määruse artiklis 10 selle suhtes siiski ette nähtud erand, kuivõrd lõikes 1 on sätestatud, et pädev asutus, kes on aretusühingu tunnustanud, võib keelduda heakskiitmast aretusühingu aretusprogrammi, põhjusel, et asjaomane aretusprogramm võib kahjustada sama tõu aretusprogrammi, mida täidab muu aretusühing ja mis on selles liikmesriigis juba heaks kiidetud vähemalt ühes artikli 10 lõike 1 punktides a–c ette nähtud punktides.
- 54 Määruse 2016/1012 artikli 10 lõikes 2 on loetletud kriteeriumid, mida nimetatud asutus peab niisuguse ohu olemasolu hindamisel arvesse võtma, sealhulgas kriteeriumid, milleks on ühelt poolt asjaomasel liikmesriigis kõnealuse tõu jaoks juba heaks kiidetud aretusprogrammide arv ja teiselt poolt nende aretusprogrammidega hõlmatud aretuspopulatsioonide suurus.
- 55 Teisena tuleb siiski tõdeda, et määruse 2016/1012 põhjenduses 21 on sõnaselgelt ette nähtud võimalus kiita heaks „mõni teine sama loomatõu aretusprogramm“, mis hõlmab sama geograafilist piirkonda ja järgib sama eesmärki kui juba olemasolev aretusprogramm. Samast põhjendusest nähtub samuti, et liidu seadusandja kavatsus oli lubada selliseid teisi aretusprogramme, mida täidetakse sama tõu aretusloomadega, „keda saab aretusprogrammi kaasata sama tõu aretusprogrammi juba täitva aretusühingu aretuspopulatsioonist“.
- 56 Selles kontekstis on nimetatud määruse artikli 18 lõikes 2 täpsustatud, et „[a]retusühingud ei tohi keelduda kandmast oma tõuraamatu põhiosasse tõupuhast aretuslooma sel põhjusel, et ta on juba kantud sama tõu [...] tõuraamatusse[...]“.
- 57 Lisaks nähtub sama määruse artikli 13 lõikest 1 ühemõtteliselt, et aretajal on õigus osaleda heaks kiidetud aretusprogrammis, kui ta vastab selle sätte punktides a ja b nimetatud tingimustele.
- 58 Kolmandana tuleb meelde tuletada, et määruse 2016/1012 artikli 10 lõige 1 on erand selle määruse artikli 8 lõikes 3 sätestatud üldreeglist, mille kohaselt peab pädev asutus talle esitatud aretusprogrammide heaks kiitma, kui need vastavad viimati nimetatud sätte punktides a–c loetletud tingimustele. Euroopa Kohtu väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleb aga erandeid

tõlgendada kitsalt, kuna vastasel korral muutuksid üldreeglid sisutühjaks (28. oktoobri 2022. aasta kohtuotsus Generalstaatsanwaltschaft München (väljaandmine ja *ne bis in idem*'i põhimõte), C-435/22 PPU, EU:C:2022:852, punkt 120 ning seal viidatud kohtupraktika).

- 59 Lisaks kasutatakse selle määruse artikli 10 lõikes 1 väljendit „võib [...] keelduda“. Olgu ka märgitud, et kõnealuse määruse põhjenduses 21 käsitletakse uue aretusprogrammi heakskiitmisest keeldumist piiravalt, kuna selle sõnastuse kohaselt „peaks selle liikmesriigi pädeval asutusel siiski olema teatavatel konkreetsetel juhtudel õigus jätta sama tõu teine aretusprogramm heakskiitmata“.
- 60 Sellest järeldub, et määrus 2016/1012 annab liikmesriigi pädevatele asutustele kaalutlusõiguse, mis võimaldab neil keelduda uue aretusprogrammi heakskiitmisest, isegi kui see vastab selle määruse I lisas ette nähtud tingimustele, kui selline programm võib kahjustada juba olemasolevat aretusprogrammi ühe või mitme selle artikli 10 lõike 1 punktides a–c ammendavalt loetletud elemendi osas, mille kontrollimine on eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne. Muudel juhtudel on pädevad asutused vastavalt määruse 2016/1012 artikli 8 lõikele 3 kohustatud neile esitatud aretusprogrammid heaks kiitma, tingimusel et need vastavad artikli 8 lõike 3 punktides a–c loetletud tingimustele.
- 61 Eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb teisele kuni neljandale küsimusele vastata, et määruse 2016/1012 artiklit 10 koostoimes selle määruse artikliga 13 ja I lisa 1. osa B jao punkti 2 alapunktiga a ning nimetatud määruse põhjendusi 21 ja 24 arvestades tuleb tõlgendada nii, et esiteks, kui liikmesriigis on käimas aretusprogramm, mille peamine eesmärk on teatava loomatõu parandamine, võib selle riigi pädev asutus heaks kiita muu aretusühingu esitatud uue aretusprogrammi sama geograafilise piirkonna kohta, millel on varasema aretusprogrammiga sama eesmärk ja mille käigus on aretusloomad selekteeritud juba käimasoleva aretusprogrammi loomakasvataja aretusloomade hulgast, ning teiseks, kui see heakskiit võib kahjustada üht või mitut määruse 2016/1012 artikli 10 lõike 1 punktides a–c nimetatud elementi, on sellel asutusel õigus uue aretusprogrammi heakskiitmisest keelduda.

Kohtukulud

- 62 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kuues koda) otsustab:

- 1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2016. aasta määruse (EL) 2016/1012 tõupuhaste aretusloomade, ristanaretussigade ja nende aretusmaterjali aretuse, turustamise ning nende liitu sissetoomise suhtes kehtivate zootehniliste ja genealoogiliste tingimuste kohta, millega muudetakse määrust (EL) nr 652/2014, nõukogu direktiive 89/608/EMÜ ja 90/425/EMÜ ning tunnistatakse kehtetuks teatavad õigusaktid tõuaretuse valdkonnas (tõuaretuse määrus), artikli 4 lõike 3 punkti b koostoimes selle määruse I lisa 1. osaga ning põhjendust 24 arvestades**

tuleb tõlgendada nii, et

sellega ei ole vastuolus see, kui aretusühinguna tunnustatakse taotlejat, kes selleks, et tõendada, et tal on piisavalt hulk aretusloomi ja piisavalt suur loomakasvatajate arv, tugineb osalemiskohustustele, mille on allkirjastanud juba mõne teise tunnustatud aretusühingu aretusprogrammi kantud loomakasvatajad.

2. Määruse 2016/1012 artiklit 10 koostoimes selle määruse artikliga 13 ja I lisa 1. osa B jao punkti 2 alapunktiga a ning nimetatud määruse põhjendusi 21 ja 24 arvestades

tuleb tõlgendada nii, et

esiteks, kui liikmesriigis on käimas aretusprogramm, mille peamine eesmärk on teatava loomatõu parandamine, võib selle riigi pädev asutus heaks kiita muu aretusühingu esitatud uue aretusprogrammi sama geograafilise piirkonna kohta, millel on varasema aretusprogrammiga sama eesmärk ja mille käigus on aretusloomad selekteeritud juba käimasoleva aretusprogrammi loomakasvataja aretusloomade hulgast, ning teiseks, kui see heakskiit võib kahjustada üht või mitut määruse 2016/1012 artikli 10 lõike 1 punktides a–c nimetatud elementi, on sellel asutusel õigus uue aretusprogrammi heakskiitmisest keelduda.

Allkirjad